

Curriculum Introductie in de Nederlandse Flora 2023

De cursus 'Introductie in de Nederlandse Flora', ook wel de 'floracursus' genoemd, is een 2.5 EC cursus die wordt georganiseerd tussen april en juni waarin deelnemers kennismaken met veel voorkomende Nederlandse planten en vegetatietypen. De cursus heeft als hoofddoelen om 1) de deelnemers te laten kennismaken met de Nederlandse flora en 2) om de Heukels' Flora, een veelgebruikte gids om Nederlandse planten op naam te kunnen brengen, te leren hanteren. De cursus heeft als nevensdoelen 1) 'plantenblindheid' tegen te gaan, 2) de deelnemer kennis te laten maken met de Botanische Tuinen van de Universiteit Utrecht en 3) veldwerkervaring op te doen in het opnemen van Nederlandse flora. Met deze cursus wordt een wens van de wereldberoemde, Utrechtse Professor F.A.F.C. Went - dat een Utrechtse biologiëstudent zich dient te bekwamen in de Nederlandse Flora - ten uitvoering gebracht. De contacturen beslaan tien woensdagavonden en een weekend.

Coördinatie: Gijs Steur Msc (coördinator), g.steur@uu.nl
Hoofdocenten: Gijs Steur Msc, Jeffrey Brand MSc
Gastdocenten: Gerard van Buiten, drs. Hans Persoon, drs. Bart van Hasselt, drs. Paul Dries,
Assistenten: Sanne Poppeliers, Margriet Spoorenberg, Thomas Olijhoek, Gian Colangelo

Deze cursus wordt georganiseerd door de Botanische Tuinen Universiteit Utrecht (coördinatie Gijs Steur) in samenwerking met de Utrechtse Biologen Vereniging en kan worden gevolgd in het kader van de module Biologie in het Werkveld van de Bachelor Biologie van de Universiteit Utrecht.

Studieadviespad: Deze cursus is onderdeel van het biologiëstudiepad Ecologie en Natuurbeheer. De cursus bouwt voort op de kennis van de niveau 1 cursussen 'Evolutie en Biodiversiteit', 'Biologie en Ecologie van Planten' en 'Ecologie' en vormt een goede voorbereiding op de niveau 2 cursus 'Natuurbehoud, Duurzaamheid en Plantendiversiteit' en de niveau 3 cursus 'Biodiversiteit en Landschap'.

Doelen cursus

1. De Nederlandse Flora met daarbij enkele Nederlandse vegetatietypen introduceren;
2. Het meesteren van het op naam brengen ('determineren') van de Nederlandse plantensoorten middels de Heukels' Flora;
3. Het tegengaan van 'plantenblindheid': het onvermogen om de planten in de eigen omgeving op te merken;
4. De Botanische Tuinen met de daarin ondergebrachte levende collecties van de Universiteit Utrecht onder de aandacht brengen; en
5. De mogelijkheid bieden om veldwerkervaring op te doen.

Leerdoelen

Aan het eind van de cursus heeft de student de volgende vaardigheden geleerd:

- 75 Algemene en typische Nederlandse plantensoorten kennen en herkennen op zicht;
- Deze plantensoorten kunnen plaatsen in context van hun ecologie
- Bepaalde Nederlandse planten op basis van hun wetenschappelijke naam in vegetatietypen kunnen herkennen en plaatsen; en
- Het kunnen determineren van Nederlandse plantensoorten middels de Heukels' Flora (24e druk).

De te kennen Nederlandse plantensoorten en vegetatietypen worden tijdens de cursus toegelicht.

Ingangseisen

Onze beoogde groepsgrootte is minimaal 10, maximaal 24 man. Plaatsing vindt plaats op basis van twee criteria: beschikbaarheid op de cursusdata en moment van inschrijven. Een aantal plekken zijn voorbehouden voor indeling door de cursuscoördinator.

Verwachtingen van de deelnemer

Van de deelnemers wordt deelname aan alle cursusonderdelen verwacht. Er wordt eenmaal een afwezigheid op een van de verplichte cursusonderdelen toegestaan, mits tijdig vooraf gemeld en met een goede en geldige reden (bijv. niet: vakantie, feest, diner). Bij afwezigheid kan er een vervangende opdracht geven worden. De cursus is ingericht op een actieve en gemotiveerde deelname tijdens en buiten de contactmomenten. Het hebben van een goede conditie om lange wandelingen te kunnen maken (dwz. ca. 14 km) is onontbeerlijk om tijdens de excursies, met name tijdens het weekend in Zuid-Limburg, de energie te hebben om tijdens het wandelen ook de gegeven stof en aanwijzingen te verwerken. De cursus gaat uit van een inspanning van de deelnemers van 2.5 EC (70 uur) per persoon.

Werkvormen

Tijdens de cursus worden er veldexcursies gemaakt en hoorcolleges en werkcolleges gegeven. Tijdens de cursus zal de begeleiding Nederlandse plantensoorten en vegetatietypen mondeling toelichten. Tijdens de onderdelen is er ook ruimte gereserveerd om minimaal tweemaal een kwartier de deelnemers een plantensoort te determineren middels de Heukels' Flora. Aan het eind van een onderdeel wordt er een huiswerkplant meegegeven die de deelnemers tijdens zelfstudie dienen te determineren. De huiswerkplant wordt tijdens het volgende onderdeel besproken met de begeleiding.

De groep van deelnemers wordt verdeeld over twee gelijke groepen, elk met een vaste docent en twee assistenten. Elke groep is vervolgens weer opgesplitst in twee subgroepen, elk onder begeleiding van een assistent. Er wordt getracht de ervaring onder de deelnemers in de Nederlandse flora en het hanteren van de Heukels' flora gelijkwaardig te verdelen over de groepen.

Tijdens de cursus wordt er gebruikt gemaakt van de website van Biologie in het Werkveld - <http://biologieinhetwerkveld.org/>. De deelnemer wordt geacht deze regelmatig te controleren.

Toetsing

Aan het eind van de cursus worden de leerdoelen getoetst tijdens een tentamen. Het tentamen is als volgt opgebouwd:

- Een onderdeel waar de deelnemer 8 van de 75 plantensoorten op zicht en direct (dwz. binnen 1 minuut) moet kunnen benoemen op wetenschappelijke plantenfamilie- en soortsnaam;
- Een onderdeel waar de deelnemer 3 plantensoorten moet kunnen determineren met behulp van de Heukels' Flora (24e druk); en
- Een onderdeel waarbij met gegeven wetenschappelijke namen meurkeuzevragen over vegetatietypen en geologie beantwoord moeten worden.

Programma cursus

De cursus omslaat tien avonden en één weekend. Het avondprogramma vindt plaats tussen 17:15 en 19:30 (tenzij anders aangegeven) en het weekendprogramma vindt plaats tussen vrijdag 20:00 en zondag 18:00. Het conceptprogramma in 2023 omslaat:

Woensdag	19 april	Introductieavond, Botanische Tuinen HC Introductiecollege floracursus HC Stinzeplanten EX Excursie Stinzeplanten	Let op: dit is vóór start periode 4
Woensdag	26 april	College Nederlandse Flora (Kassencomplex Botanische Tuinen) HC Basismorfologie planten HC Introductie in de Heukels' Flora WC Determineren met de Heukels' Flora	
Woensdag	3 mei	Excursie Varenhelling (Rotstuin Botanische Tuinen) EX Bosplanten	
Woensdag	10 mei	Excursie 't Hoge Bos (Amelisweerd) EX Rivierkom Kromme Rijn EX Essensbos en Beukenbos	
Woensdag	17 mei	Excursie waterplanten (Botanische Tuinen) EX Mesotroof water EX Eutroof water	
Woensdag	24 mei	Introductie in de sprieten (Kassencomplex Botanische Tuinen) HC Sprieten (grassen, biezzen, zeggen) EX Sprieten workshop	
Woensdag	31 mei	Excursie Buitenfort (Buitenfort Botanische Tuinen) EX Kruidenrijke graslanden	
Woensdag	7 juni	Excursie de Driehoek (de Uithof) EX De Driehoek EX Bermen en ruigtes	
Woensdag	14 juni	Cultuurhistorische landschappen (Thematuin Botanische Tuinen) EX Roggeakker EX Soortenrijke dijk EX Kalkgrasland	
Weekend	16,17,18 juni	Weekend Zuid-Limburg (rondom Gulpen en Epen) HC Welkomstcollege: Geologie en kalkvegetatie EX Wandeling Dolsberg WC Gezamenlijk determineren en herhalen (avond) EX Wandeling Eperdal	Let op: Pinkpop Let op: vr vanaf 20:00
Woensdag	21 juni	Tentamen en afsluitende borrel (Kassencomplex Botanische Tuinen)	
Woensdag	5 juli	Voorlopige herkansingdatum	

HC = Hoorcollege, EX = Excursie, WC = Werkcollege

Accreditatie

De cursus Introductie in de Nederlandse Flora kan gevolgd worden voor het bijzondere onderdeel 'Biologie in het werkveld' van de bachelor Biologie aan de Universiteit Utrecht. Het certificaat van 'Introductie in de Nederlandse Flora' kan samen met twee andere certificaten van de cursussen die te volgen zijn voor Biologie in het werkveld worden geaccrediteerd voor maximaal 7.5 ECTS.

Bij het voldoende afsluiten van toetsing en met het voldoen aan de aanwezigheidsplicht, behalen de deelnemers een certificaat ter bewijs bekwaam te zijn in de cursusvaardigheden, ondertekend namens vertegenwoordigers van de cursus en de Botanische Tuinen.

Benodigdheden

Syllabus cursus: € 10,- (aanschaffen via de cursus)

Heukels' Flora, 24^e editie: ca. € 57 (bij de studystore, bij de UBV voor UBV-leden ca. € 47)

N.B. Dit is de nieuwste versie, uitgekomen in 2020; eerdere versies zijn niet toegestaan

Loep met tenminste 10x versterking: € 11,- (10x doublet 20mm loep verkrijgbaar bij de UBV)

Kosten overnachting weekend Gulpen (kampeerplek inclusief sanitaire voorzieningen): ca. € 32,- (via de cursus)

Reiskosten Limburg: ca. € 32,- (heen en terug; met eigen vervoer)

Botaniseertrommel (eventueel zelf te maken)

Regenbestendig notitieblok en potlood

Kampeerspullen (voor het weekend Zuid-Limburg)